

Zastupljenost konzumiranja alkohola kod adolescenata

Ivan Domitrović, Mara Županić

Zdravstveno veleučilište, Zagreb

Uvod

U današnjem društvu teško je mladom čovjeku odgovoriti mudro i razborito na sve izazove obilnog tržišta, bilo dobrog ili lošeg. Pojava učestalog i količinski sve većeg pijenja alkoholnih pića sve je prisutnija u društvu. ESPAD istraživanje pokazuje da je Republika Hrvatska krajem devedesetih bila daleko ispod europskog prosjeka vezano uz pijenje adolescenata, dok je 2007. godine rezultat pokazao da udio mladih koji piju u Hrvatskoj je iznad prosjeka ESPAD zemalja (Kuzman i suradnici, 2008.). Mladi ljudi često pijenjem pokušavaju poručiti da su odrasli; ponekad je to način da se uklope u društvo, da budu "veliki" i "važni" ili pak prihvaćeni od skupine njihovih vršnjaka. Time alkohol kao i navika pijenja postaje sastavnica života jednog mladog čovjeka, a zaključno posve pogrešna vrsta dokazivanja. Alkohol je najčešće prva ovisnost s kojom se adolescenti susreću. Posebnosti su pijenja kod mladih i to da se oni najčešće ne obaziru na posljedice, piju u "rundama", često se natjećući međusobno u količini ispijenih pića te kombiniraju alkohol i druga sredstva ovisnosti.

Adolescencija

Adolescencija je razvojna faza koja obuhvaća vremensko razdoblje približno između 11. i 22. godine života. Naziv pubertet se često koristi kako bi se označile fizičke manifestacije spolnog sazrijevanja. Na adolescenciju se može gledati kao na ukupni pokušaj psihičke prilagodbe na stanje puberteta, na nova unutarnja i vanjska stanja s kojima se osoba suočava.

Adolescencija se najčešće dijeli u podfaze: ranu, srednju i kasnu adolescenciju. Rana adolescencija (od 11 do 14 godina) počinje s pubertetom i završava s usporavanjem fizičkog rasta. Srednja adolescencija je doba kada se adolescenti okreću vršnjacima, uspostavljaju spolni identitet i načine bavljenja društvom u širem smislu, a obuhvaća dob između 15 i 17 godina. U kasnu adolescenciju spada doba konsolidacije i usavršavanja identiteta u kojem se obitelj, prijatelji i vlastito "ja" opaža na drugačiji, složeniji i uravnoteženiji način. Njezin je kraj teško procijeniti a smješta se u razdoblje od 18. do 22. godine.

Adolescencija je vrijeme burnih psihičkih i fizičkih promjena praćeno jakom nesigurnošću i nestabilnošću te stalnim preispitivanjem vlastitog identiteta. Adolescenti se osjećaju drugačije i to ih zbunjuje. Takvo je ozračje plodno tlo za sklonost raznom

eksperimentiranju u ponašanju, pa tako i onom s alkoholnim pićima. Iako eksperimentiranje ne vodi nužno u ovisnost (samo 10% mladih koji učestalo piju kroz adolescenciju stvara ovisnost o alkoholu), pripito ili pijano stanje uvijek je izvor potencijalno rizičnog ponašanja. Tako mogu nastati i kobne posljedice poput prometnih nesreća u pijanom stanju, nekritičnog seksualnog ponašanja, pa i neželjenih trudnoća te tučnjave i drugi oblici vandalskog ponašanja.

Alkoholizam

Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, alkoholičar je bolesna osoba koja je zbog dugotrajne i prekomjerne upotrebe alkoholnih pića razvila ovisnost od alkohola i kod koje je došlo do oštećenja tjelesnog ili/i psihičkog zdravlja, odnosno obiteljskog i društvenog poremećaja te ekonomskog blagostanja. Definicija SZO uključuje u alkoholičare i one koji pokazuju prodrome tih poremećaja.

Alkoholizam je najteži socijalno-ovisnički problem u svijetu. Više od polovine odraslih u cijelom svijetu ima obiteljsku povjest alkoholizma ili problem pijenja, a više od sedam milijuna djece živi u kući gdje najmanje jedan roditelj je ovisan ili konzumira alkohol. U Hrvatskoj ima 6% ovisnika o alkoholu, a oko 15% starijih muškaraca od 20 godina konzumira alkohol. U brojkama to znači da u Hrvatskoj ima 250 000 ovisnika o alkoholu s omjerom 3,6:1 u odnosu muškaraca naspram žena uz napomenu da broj žena alkoholičarki raste. Unutar demografskih podskupina nađen je značajan porast socijalnih posljedica uzrokovanih zlouporabom alkohola u skupini mlađih osoba (18-29 godina), samaca, nezaposlenih, umirovljenika i stambeno nezbrinutih.

Etiologija- Etiološki gledano, sve se češće spominje da alkoholizam nije jedinstveni poremećaj, već skupina poremećaja koji se po uzroku međusobno razlikuju. Razlikujemo tri teorije u njegovu nastanku: psihološka, socijalna i biološka teorija.

Psihološke teorije spominju euforično djelovanje alkohola kao najvažniji motiv uzimanja alkoholnih pića. Osoba pije jer se pod utjecajem alkohola osjeća opuštenijom i veselijom, ali često i zato da ublaži tjeskobu i napetost zbog stresa i frustracija koje doživljava u vanjskom svijetu.

Biološke teorije koje razmatraju ulogu nasljednih čimbenika u pojavi i razvoju alkoholizma polaze od činjenice da se alkoholizam u nekim obiteljima javlja češće, u drugima rijetko ili se uopće ne javlja. Sinovi alkoholičara otprilike 3-5 puta češće postaju alkoholičari nego drugi muškarci. Tu možemo pretpostaviti da se radi o utjecaju okoline (kakav otac-takav sin). Međutim, istraživanja provedena na djeci koja su usvojena u ne alkoholičarsku obitelj, a njihovi biološki roditelji su alkoholičari, pokazuje 3 puta veću učestalost da dijete postane

alkoholičar. To pokazuje da postoji genetski posredovan biološki utjecaj koji doprinosi razvoju alkoholizma.

Socijalno-kulturne teorije vezane su uz običaj pijenja (alkohol je prisutan i u prigodama kad se slavi kao i kada se žaluje), prihvaćenost te vrste ponašanja u pojedinoj sredini, nepovoljnim obiteljskim, socijalnim faktorima, etničkom skupinom pa i religijom. Roditeljski je dom uvijek mjesto prvih saznanja o navikama i kulturi pijenja alkohola, a roditeljske figure prvi uzori za identifikaciju. Stoga je i poznato da dijete najčešće prvi puta proba alkohol u obiteljskoj sredini.

Alkohol - Alkohol je zasigurno najstarije i najraširenije sredstvo ovisnosti. Alkohol je ime dao Paracelsus u 16. stoljeću prema arapskoj riječi „al-kuhl“ što u prijevodu znači jako fin. Od vrsta alkoholnih pića razlikujemo pivo koje se proizvodi fermentacijom iz zrna ječma i sadrži 3-7% alkohola; zatim vino koje se dobije fermentacijom voća (najčešće grožđa), a sadrži od 12 do čak 20% alkohola; te žestoka pića koja nastaju destilacijom vina, a sadrže od 40-50% alkohola.

Alkohol u želucu uzrokuje hiperemiju i pojačanu sekreciju što zapravo ubrzava resorpciju te se brzo resorbira iz želuca i krvlju dolazi u sve dijelove tijela. Osim želuca, resorpcija alkohola moguća je i preko pluća, kože, kroz usnu šupljinu, debelo crijevo te preko rane. Iz želuca se brzo resorbira i dolazi u krv, zatim u mozak na kojeg djeluje

Zdravstvene posljedice koje izaziva česta i dugotrajna konzumacija alkohola su: ciroza jetre, oštećenje mozga i živčanog sustava, srčane bolesti, pothranjenost, te skraćen životni vijek (Hudolin, 1986). Mozak adolescenta, osobito prefrontalni korteks koji se u adolescenciji još intenzivno razvija, izrazito je ranjiv na sva sredstva ovisnosti, uključujući i alkohol. Ovaj dio moždane kore odgovoran je za kritičku procjenu situacija, donošenje odluka, te kontrolu želja i emocija. Upravo stoga konzumacija u ovom osjetljivom periodu moždanog razvoja može ostaviti teške i trajne posljedice u funkcioniranju osobe u budućnosti.

Osim zdravstvenim posljedicama, alkohol je čest uzrok stradanja mladih u prometnim nezgodama. Zakon članka 199 stavke 1 nalaže da: „vozač i instruktor vožnje ne smije upravljati vozilom na cesti niti početi upravljati vozilom ako u organizmu ima alkohola ili opojnih droga“. Mnogi mladi (a i odrasli), svjesno ne poštuju taj zakon te dovode sebe, ali i druge u direktnu opasnost. Prema podacima Svjetske Zdravstvene Organizacije, alkohol je krivac za 30% smrti u prometu. Uz vožnju u alkoholiziranom stanju, ostali destruktivni utjecaji alkohola su namjerna i nenamjerna ozljeđivanja, agresivni ispadi, slučajevi spolnog zlostavljanja, samoubojstva mladih ljudi, trovanje alkoholom ili predoziranje nekim drugim sredstvom ovisnosti.

Cilj istraživanja

U današnje vrijeme dobna granica konzumiranja alkohola je sve manja, a pojavnost alkoholom uzrokovanih bolesti je sve veća, što predstavlja sve veći javno zdravstveni problem u svijetu.

Cilj ovog istraživanja je stjecanje dojma o razini znanja adolescenata (14-18 godina) o konzumiranju alkohola, istraživanje ozbiljnosti kojom adolescenti pristupaju pitanju konzumacije i nabavke istog. Također, kroz ovo istraživanje pokušao sam doći do podataka s koliko godina mladi ljudi prvi puta konzumiraju alkohol, razloge pijenja i opijanja, učestalost i utjecaj alkoholnog pića na ponašanje osobe i njene okoline.

Materijali i metode

Upitnik:

Za ovo istraživanje korišten je strukturirani upitnik u kojem se veći dio pitanja odnosio na unos alkohola, stavove i ponašanje ispitanika, a drugi dio na mogućnost nabave alkoholnog pića.

Ispitivano ponašanje adolescenata uključivalo je pitanja o prvom unosu alkohola, vrsti i količini, o povezanosti unosa alkohola i obitelji te utjecaj pijenja povezan sa odlascima u školu, načinima i razlozima pijenja.

Dio pitanja je vezan uz promjenu ponašanja tokom pijenja kao što su agresija i tuga, pretjeran unos koji dovodi do black-outa, napuštanje prijatelja ili vožnja u pijanom stanju. Zadnja pitanja su se odnosila na mogućnost nabave alkohola ovisno o vrsti alkoholnog pića.

Ispitanici:

Ispitanici koji su, ispunjavajući strukturirani upitnik, sudjelovali u ovom istraživanju učenici su prvog i četvrtog razreda srednje škole na području grada Siska. Sudjelovala su 232 učenika: 95 učenika prvih razreda srednjih škola te 137 učenika četvrtih razreda srednjih škola (Tablica 1). Starosna struktura ispitanika je 14-15 godina i 17-18 godina. U istraživanju su sudjelovali učenici iz gimnazije, ekonomske škole, medicinske i farmaceutske škole, kuhari, konobari, prodavači, frizeri, arhitektonski i tehničari cestovnog prometa, nautičari, vozači, fotografi, pomoćna zanimanja (pekar, cvijećar, stolar, krojač, soboslikar), računalni tehničar u strojarstvu, tehničar za električne strojeve s promjenjenim računalstvom, tehničari za elektroniku, tehničari za računalstvo, ekološki tehničari, CNC operateri i elektroinstalateri.

Tablica 1. Broj ispitanika istraživanja s obzirom na spol i razred

	M	Ž	UKUPNO
Prvi razred srednje škole	51	44	95
Četvrti razred srednje škole	63	74	137
UKUPNO	114	118	232

Postupak:

Ispitivanje je provedeno putem interneta (on-line) i bilo je anonimno. Ispitanicima je objašnjeno da je upitnik anoniman te da je istraživanje dio završnog rada studenta sestrištva na Zdravstvenom veleučilištu Zagreb.

Podaci su analizirani i uspoređeni korištenjem deskriptivne statistike distribucijom frekvencija.

Rezultati

Istraživanje je pokazalo da alkohol konzumira 176 od 232 učenika, što je 67% ispitanika. Alkohol konzumira 65% ispitanika prvog razreda (tablica i grafikon 1) i 83% učenika četvrtog razreda srednje škole (tablica i grafikon 2).

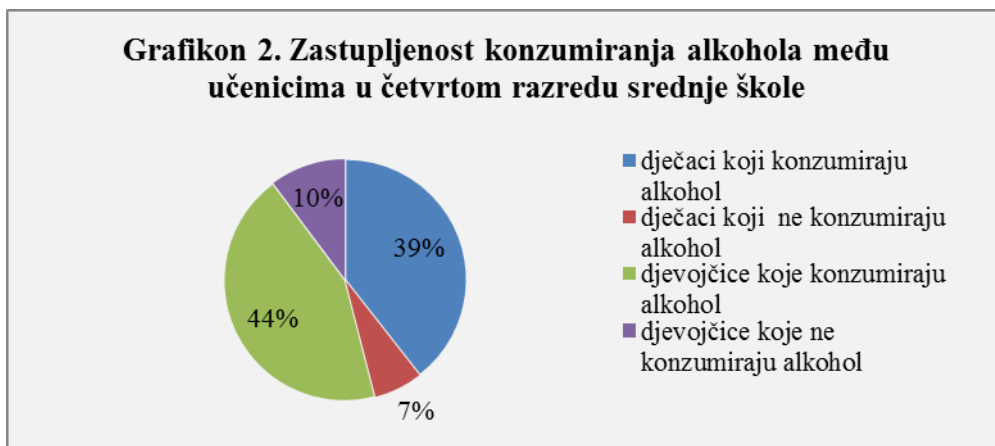
Tablica 1. Prikaz zastupljenosti konzumiranja alkohola među učenicima u prvom razredu srednje škole

	FREKVENCIJA
Učenici koji konzumiraju alkohol	31
Učenici koji ne konzumiraju alkohol	20
Učenice koje konzumiraju alkohol	31
Učenice koje ne konzumiraju alkohol	13
	N = 95

Tablica 2: Zastupljenost konzumiranja alkohola među učenicima u četvrtom razredu srednje škole

	FREKVENCIJA
Učenici koji konzumiraju alkohol	54
Učenici koji ne konzumiraju alkohol	9
Učenice koje konzumiraju alkohol	60
Učenice koje ne konzumiraju alkohol	14
	N = 137

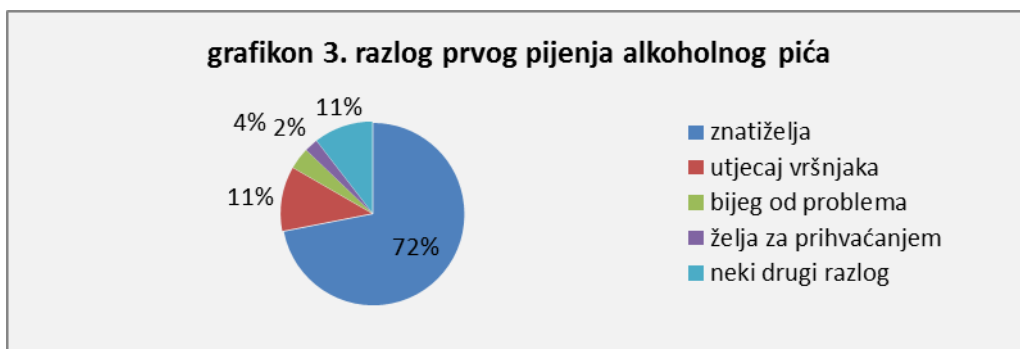

Na pitanje „S koliko godina si prvi puta konzumirao/la alkohol?“ od 217 osoba, 15% je prvi puta konzumiralo alkohol prije desete godine života, a najviše osoba je prvi puta okusilo sa 14 i 15 godina tj. 43% ispitanika. Samo je jedna osoba od punoljetnih ispitanika (137 punoljetnih osoba u istraživanju) prvi puta konzumirala alkohol kao punoljetna osoba tj. sa 18 godina. Ta osoba je ženskog spola.

Ponuđeni odgovori na pitanje „Zašto si prvi puta probao/la piti alkohol?“ su bili: znatiželja, utjecaj vršnjaka, bijeg od problema, želja za prihvaćanjem te slobodan prostor za odgovor po vlastitom izboru. Najveći broj ispitanika su prvi puta konzumirali alkohol iz znatiželje, zatim zbog utjecaja vršnjaka. Zanimljivo je da, od napisanih odgovora („neki drugi razlog ____“), skoro polovica ispitanika je napisala da se ne slaže sa ponuđenim odgovorima jer su prvi puta pili alkohol sa obitelji (tablica i grafikon 3).

Tablica 3: Razlog prvog pijenja alkoholnog pića

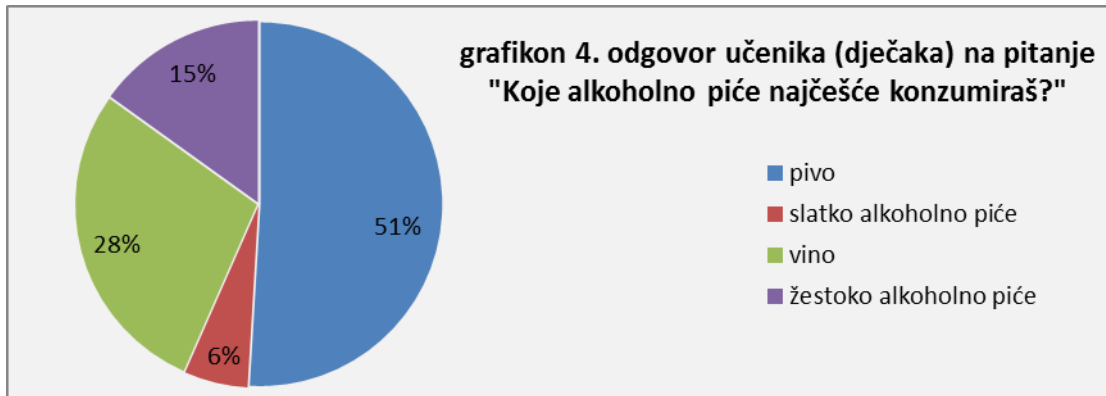
	FREKVENCIJA
znatiželja	151
utjecaj vršnjaka	24
bijeg od problema	8
želja za prihvaćanjem	5
neki drugi razlog	22
	N = 210

Na pitanje „Koje piće najčešće konzumiraš?“, 35% ispitanika odgovara „vino“, zatim slijede „piva“ sa 33% te „slatka alkoholna pića“ i „žestoka alkoholna pića“ sa 16%. Mladići više konzumiraju pivo, a djevojke vino (tablica i grafikon 4 i 5). Zanimljivo je da dečki, u prvom i četvrtom razredu najčešće konzumiraju pivo a najmanje slatko alkoholno piće, dok djevojke u prvom ali i četvrtom razredu najčešće konzumiraju vino, a najmanje pivo.

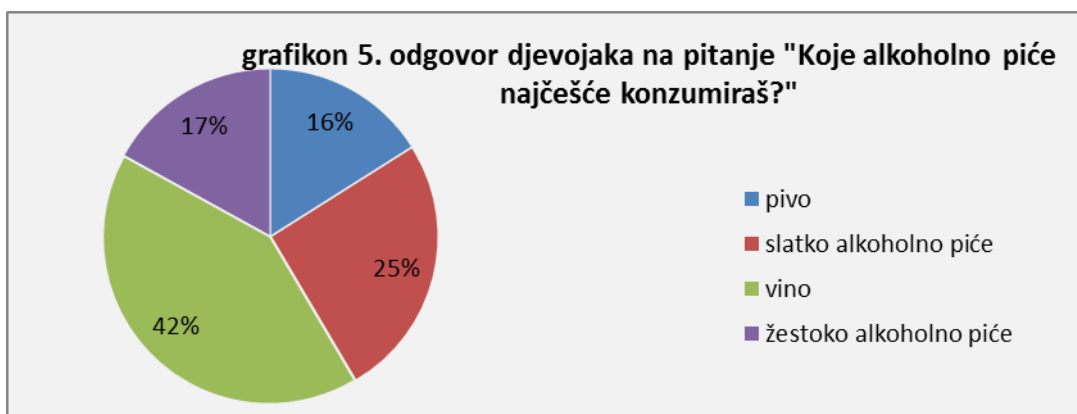
Tablica 4. odgovor učenika (dječaka) na pitanje "Koje alkoholno piće najčešće konzumiraš?"

	FREKVENCIJA
pivo	54
slatko alkoholno piće	6
vino	30
žestoko alkoholno piće	16
	N = 106

Tablica 5. odgovor djevojaka na pitanje "Koje alkoholno piće najčešće konzumiraš?"

	FREKVENCIJA
pivo	17
slatko alkoholno piće	27
vino	44
žestoko alkoholno piće	18
	N = 106

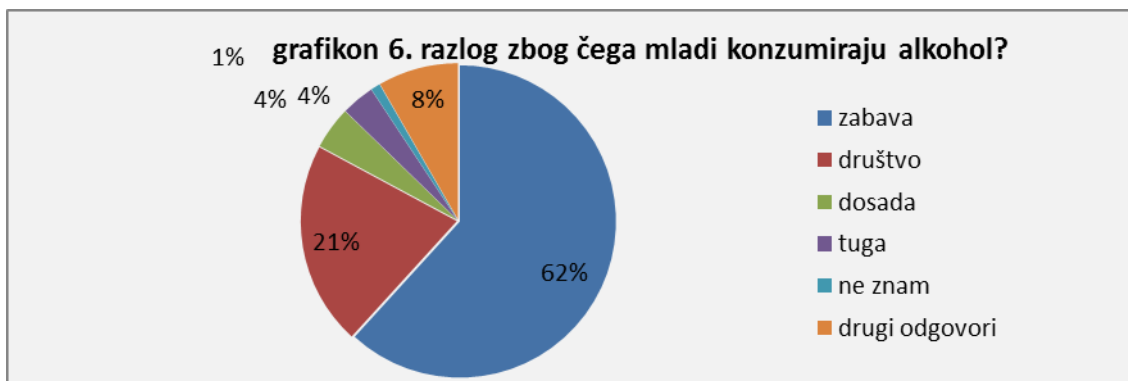
38% učenika je konzumiralo alkohol barem jednom u životu prije polaska u školu. Uzevši u obzir samo ispitanike koji konzumiraju alkohol, rezultati su slijedeći: 74% dječaka četvrtog razreda je konzumiralo alkohol prije polaska u školu, 45% dječaka prvog razreda, 38% djevojaka četvrtog razreda i 32% djevojaka prvog razreda je konzumiralo alkohol prije polaska u školu.

56 učenika ili 32% ispitanika je propustilo barem jednom nastavu zbog konzumacije alkohola s time da prednjače dječaci iz četvrtih razreda među kojima je 57% učenika koji nisu bili na nastavi zbog alkohola (uzevši u obzir samo dječake iz četvrtog razred koji konzumiraju alkohol).

Mogući odgovori na pitanje: „Zbog čega konzumiraš alkohol?“ su: „društvo“, „dosada“, „zabava“, „tuga“, „ne znam“ i „nešto drugo“ uz crtu za dopisivanje. Najviše osoba konzumira alkohol zbog toga što je to zabavno, a zatim zbog utjecaja društva na ispitanike (tablica i grafikon 6). Odgovori koje su učenici najčešće dopisali su „sve navedeno“ i „pa kod kuće pijemo uz obrok“.

Tablica 6. „zbog čega konzumiraš alkohol?“

	FREKVENCIJA
zabava	126
društvo	43
dosada	9
tuga	7
ne znam	2
drugi odgovori	17
	N = 204

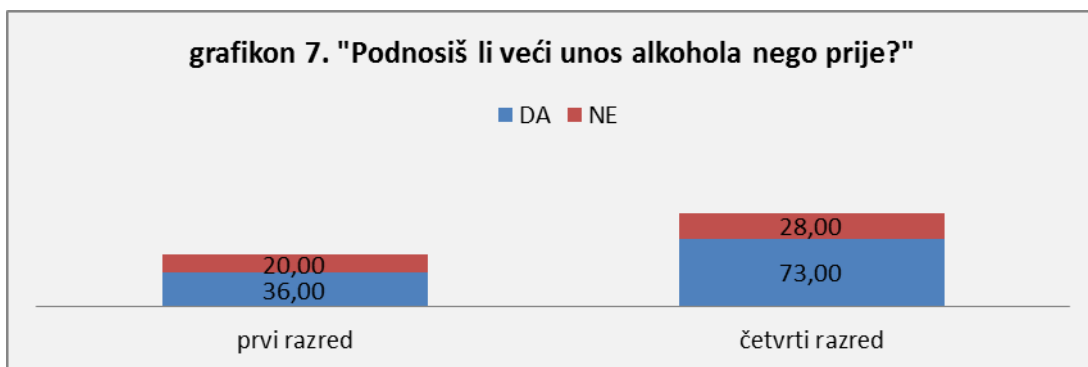
Na pitanje: „Postaješ li agresivan/na ili ogorčen/a dok piješ?“, 13 osoba od 209 je odgovorilo potvrdno tj. 6%. Devet osoba su muškog spola, a agresiju su potvrdile i četiri djevojke. 10 ispitanika koji su odgovorili „da“ su maturanti (sedam dječaka i tri djevojke), a 3 učenika su prvi razred srednje škole (dva dječaka i jedna djevojka).

Udarce i tučnjavu za vrijeme pijenja su potvrdili 29% dječaka te 10% djevojaka u četvrtom razredu srednje škole. Tučnjavu su potvrdili dva dječaka te samo jedna djevojka u prvom razredu srednje škole.

Mladi potvrđuju veću toleranciju na unos alkohola nego prije, a također je vidljivo da je veća brojka ne tolerancije na alkohol u prvome razredu, dok je veća tolerancija na unos alkohola u četvrtom razredu srednje škole (tablica i grafikon 7)

Tablica 7. "Podnosiš li veći unos alkohola nego prije?"

	FREKVENCIJA
„DA“ prvi razred	36
„NE“ prvi razred	20
„DA“ četvrti razred	73
„NE“ četvrti razred	28
„ne mogu procijenit“ prvi razred	33
„Ne mogu procijenit“ četvrti razred	32
	N = 222

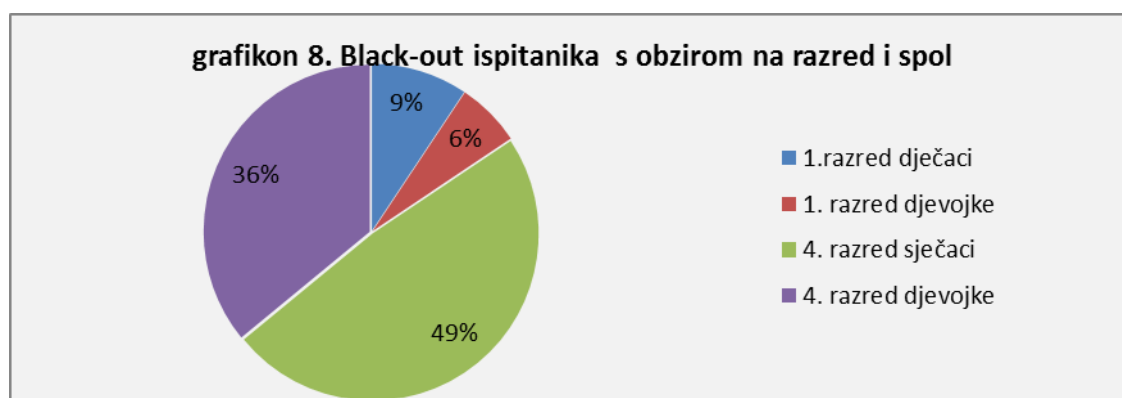

43% mladih konzumira alkohol sa ciljem da se napije, od toga su 29% djevojke u prvome razredu, a 48% dječaci prvoga razreda srednje škole. 40% djevojaka i 68% mladića četvrtog razreda srednje škole prije početka pijenja planiraju opiti se.

Black-out je doživjelo 49% mladića iz četvrtog razreda srednje škole, 32% djevojaka u četvrtom razredu, 13% dječaka i 10% djevojaka u prvome razredu. U tablici i grafikonu 8 je naveden postotak osoba sa doživljenim black-outom s obzirom na razred i spol.

Tablica 8. Black-out ispitanika s obzirom na spol i razred

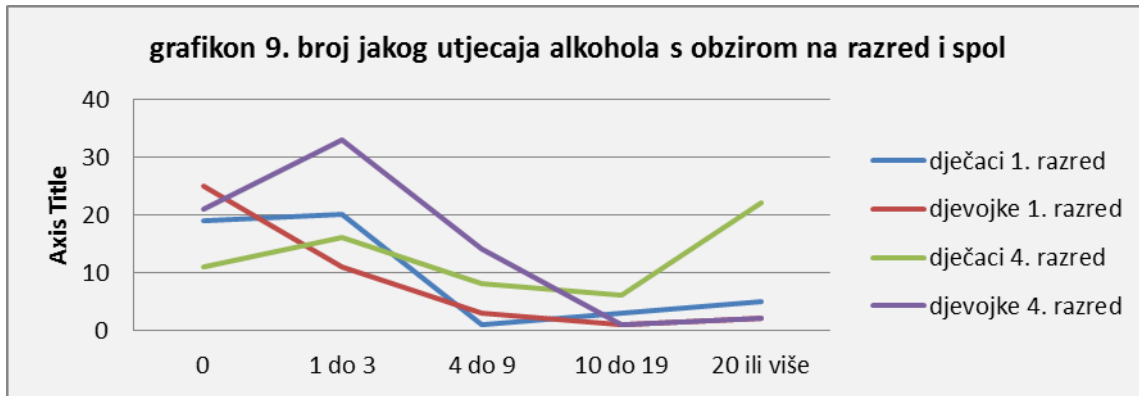
	FREKVENCIJA
1.razred dječaci	6
1. razred djevojke	4
4. razred dječaci	31
4. razred djevojke	23
	N = 64

Ponuđeni odgovor na pitanje: „Koliko puta u životu ste bili pod jakim utjecajem alkohola?“ su bili: „0“, „1-3“, „4-9“, „10-19“, te „20 ili više“. Mladići, kao i djevojke iz prvog razreda većinom su zaokružili „0“ te „1-3“. Dječaci iz četvrtog razreda su bili podjeljeni između „1-3“ i „20 i više“, dok su djevojke bile najčešće opite između „0“ i „1-3“ puta (tablica i grafikon 9). Dječaci, naspram djevojčica pokazuju veću tendenciju češćeg opijanja.

Tablica 9. Ispitanici s brojem jakog utjecaja alkohola s obzirom na razred i spol

Frekvencija opijanja	0	1-3	4-9	10-19	20 i više
Dječaci 1. razred	19	20	1	3	5
Djevojke 1. razred	25	11	3	1	2
Dječaci 4. razred	11	16	8	6	22
Djevojke 4. razred	21	33	14	1	2
					N = 224

14% mladića je vozilo pod utjecajem alkohola (i u najmanjoj količini). 4% djevojaka je također upravljalo vozilom pod utjecajem alkohola. 30% svih ispitanika sa položenim vozačkim ispitom je upravljalo vozilom pod utjecajem alkoholnog pića.

Od 222 ispitanika, osmero je direktno ili indirektno završilo u bolnici pod utjecajem alkohola, i to šest osoba muškog spola, te dvije djevojke.

21% ispitanika ima problema sa alkoholizmom u obitelji.

Spas od psihičke ili fizičke boli u alkoholnom piću pronalazi jedna petina ispitanika i to u većem omjeru djevojke naspram mladića 6:4. Na pitanje: „Jesi li zbog konzumacije alkohola bio/la uzrok gubitka prijatelja ili djevojke/dečka?“, 12% ispitanika je dalo potvrđan odgovor.

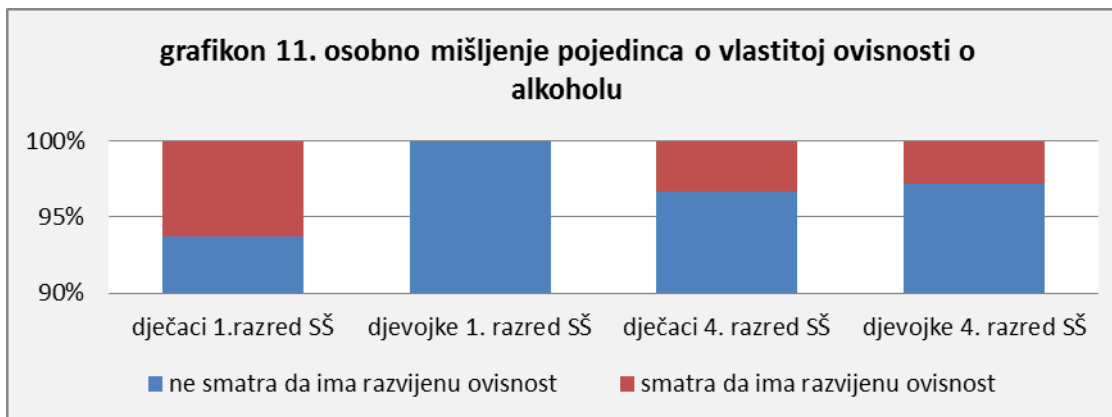
25% ispitanika je potvrdilo da su konzumirali alkoholno piće prije podneva. Od sveukupnog broja prije podnevnih potrošača, 71% zauzimaju dječaci, a 29% djevojke (tablica i grafikon 10).

Tablica 10. Broj dječaka i djevojaka koji su konzumirali alkoholno piće prije podne te oni koji nisu konzumirali isto

	FREKVENCIJA
dječaci koji su konzumirali alkoholno piće prije podne	40
dječaci koji nisu konzumirali alkoholno piće prije podne	111
djevojke koje su konzumirale alkoholno piće prije podne	16
djevojke koje nisu konzumirale alkoholno piće prije podne	113
	N = 280

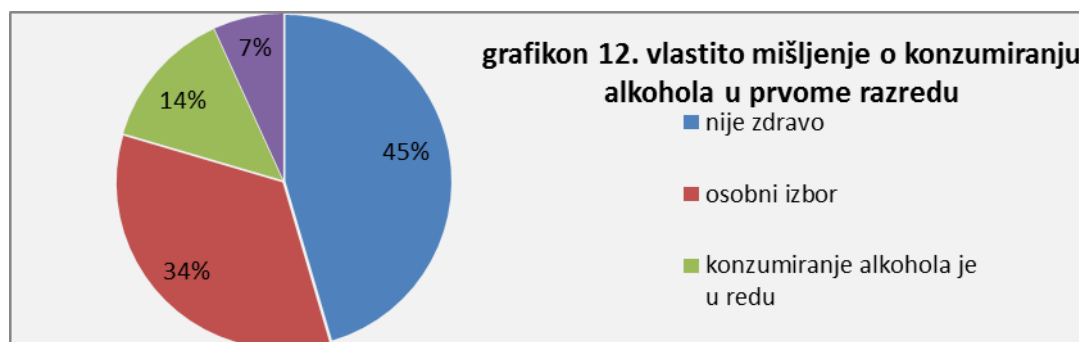
Griznju savjesti zbog unosa alkoholnog pića je osjetilo 26% ispitanika, tj. 21% dječaka i 31% djevojaka. Ovisnost o alkoholu smatra da ima sveukupno 3% ispitanika (grafikon 11). Pojedinačno, najviši broj ispitanika koji smatraju da su ovisni o alkoholu se nalaze u prvome razredu srednje škole i to mladići (6.25%), dok najmanji broj osoba koje smatraju da su ovisne je također u prvom razredu ali kod djevojaka gdje su sve djevojke označile da smatraju da nisu ovisne o alkoholu. Postotak osoba u četvrtom razredu srednje škole iznosi oko 3% u oba spola.

Pitanje: „Što misliš o konzumiranju alkohola?“ je imalo četiri moguća odgovora: „to je ok“, „to je moj osobni izbor“, „nije zdravo“ te odgovor „nešto drugo“ (uz crtu za dopisivanje odgovora). U prvom razredu većina misli da alkohol nije zdrav, dok većina četvrtaša smatra da je konzumiranje alkoholnih pića osoban izbor (grafikon 12 i grafikon 13). Najčešći odgovor kao „drugi razlog“ je taj da je u umjerenim količinama alkohol prihvatljiv za pojedinca.

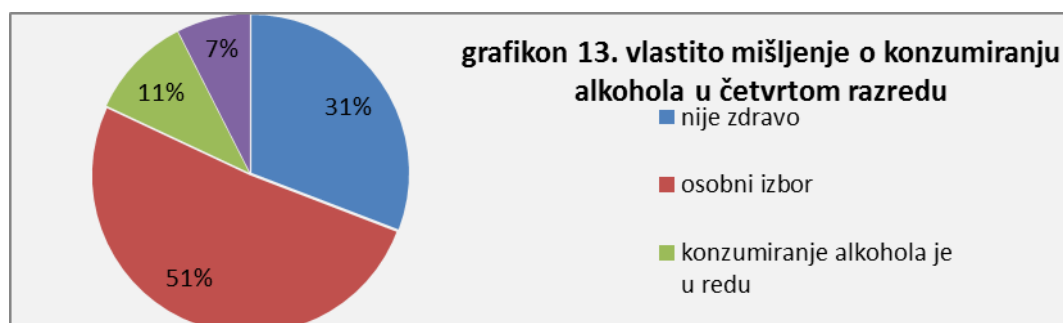
Tablica 12. „vlastito mišljenje o konzumaciji alkohola u prvome razredu.“

	FREKVENCIJA
nije zdravo	40
osobni izbor	30
konzumiranje alkohola je u redu	12
drugi razlog	6
	N = 88

Tablica 13. „vlastito mišljenje o konzumaciji alkohola u četvrtom razredu.“

	FREKVENCIJA
nije zdravo	41
osobni izbor	68
konzumiranje alkohola je u redu	14
drugi razlog	10
	N = 133

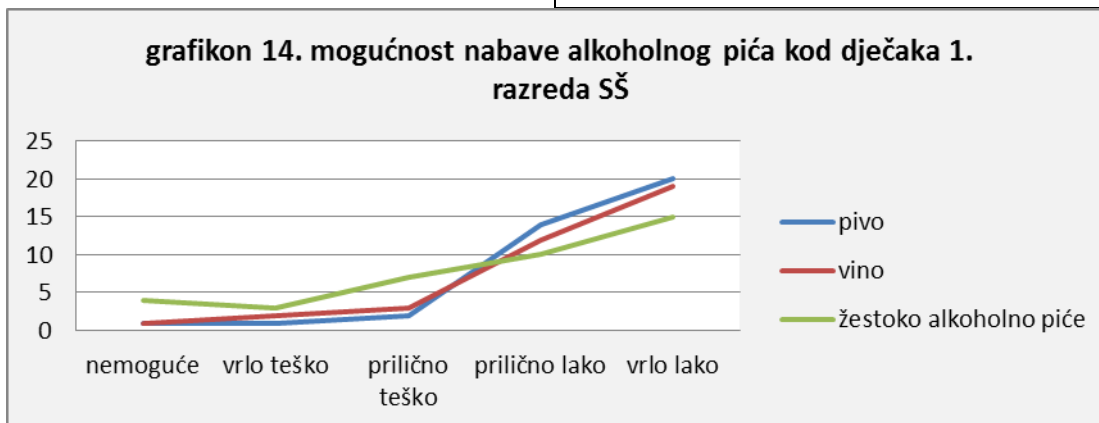

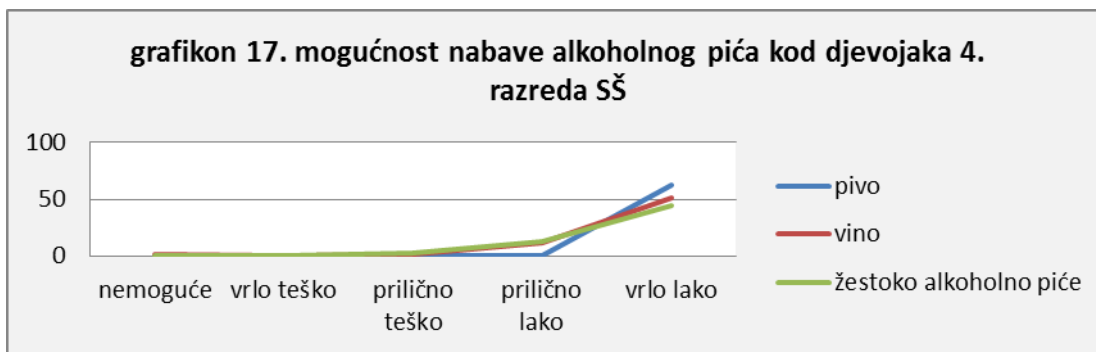
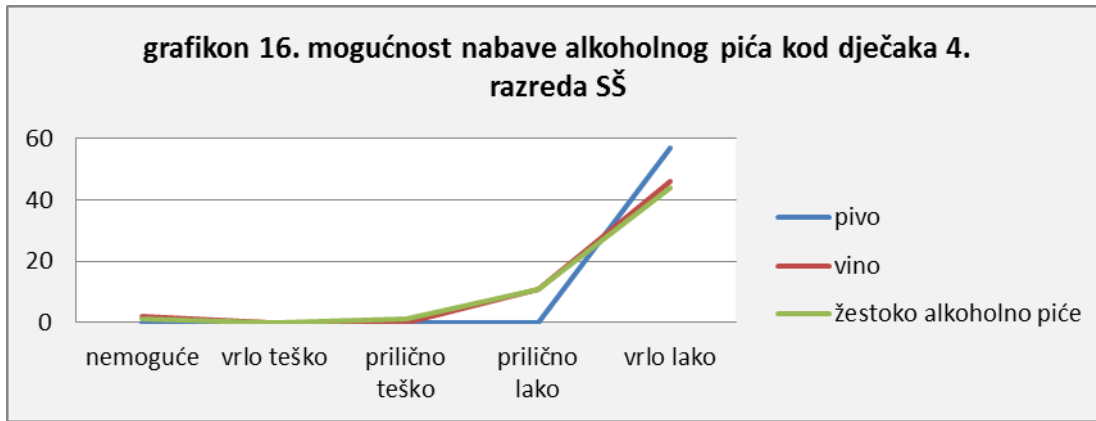
Zadnja tri pitanja u anketi su bila namjenjena ispitivanju dobave alkoholnog pića, kako po trgovinama, tako i iz druge okoline, bilo bliže ili dalje. Sva tri pitanja su bila isto

koncipirana osim završetka jer je u prvom pitanju spomenuto pivo, u drugom vino a u trećem žestoko alkoholno piće. Pitanje je bilo: „Koliko bi ti, po tvome mišljenju, bilo teško da dođeš do piva / vina / žestokog alkoholnog pića, ako želiš?“. Ponuđeni odgovori su: „nemoguće“, „vrlo teško“, „prilično teško“, „prilično lako“, „vrlo lako“ i odgovor „ne znam“. U tablici 14 te grafikonima 14, 15, 16 i 17 su prikazani odgovori ispitanika tj. mogućnosti nabave alkoholnih pića s obzirom na spol i razred.

Tablica 14. Broj ispitanika prikazanih u grafikonima 14, 15, 16 i 17.

	FREKVENCIJA
Učenici 1. razred	38
Učenice 1. razred	31
Učenici 4. razred	58
Učenice 4. razred	62
	N = 189

Rasprava

Ovo istraživanje potvrdilo je sva dosadašnja istraživanja na tom području.

Dosadašnja istraživanja pokazuju kako mladi sve ranije počinju sa prvim konzumiranjem alkoholnog pića. Većina mladih počinje konzumirati alkohol do 15 godine, a visok postotak prvog pijenja je sa 11 godina (ESPAD 2007). Najčešće se radi o cijenama dostupnom alkoholu (pivo i vino). Stručnjaci sa odsjeka za mentalno zdravlje, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti su 2010. godine proveli istraživanje u gradu Sisku u kojemu su obuhvatili učenike završnih razreda osnovnih škola i srednjoškolce te pokazali da se u zadnjih 10 godina broj maloljetnika koji konzumiraju alkohol popeo sa 66% na 88.5%. I u ovome istraživanju je pokazano da 65-83% mladih već konzumira alkohol, a polovina od njih je počela piti s 15 godina s time da tolerancija na unos alkohola je vremenom sve veća. Veći unos alkohola dovodi do većeg rizika od nastanka alkoholizma. Jedna petina ispitanika ima alkoholičara u užem krugu obitelji.

Problem pijenja kod mladih određuje prihvaćeni, u obitelji naučen obrazac ponašanja gdje mlade osobe, stečeni primjer primjenjuju na vlastitom tijelu. Dostupnost alkoholnog pića, niska cijena i medijska kampanja utječe na adolescente. Znatiželja i utjecaj vršnjaka su presudni faktori za konzumiranje alkoholnog pića. Alkohol je moguće nabaviti kod kuće iz domaće izrade, u trgovini nepoštivanjem zakona o zabrani prodaje odobama mlađim od 18

godina ili kupovanjem od strane roditelja, prijatelja ili neke treće nepoznate osobe. Problem pijanja određuje i nedovoljna edukacija, kako u školi tako i putem medija o štetnosti alkohola. Neorganizirano i nepraćeno slobodno vrijeme mlade osobe izvan škole također određuje problem pijenja.

Mlade osobe tvrde da je konzumiranje alkohola zabavno. Iako zabavno, alkohol dovodi do propuštanja nastave, agresivno ponašanja, nasilja, vožnje u alkoholiziranom stanju te odlaska u bolnicu.

Zloupotrebavanje alkohola se najčešće odvija na tulumima ili večernjim izlascima u noćne klubove ili kafiće. Tada se često odvija fenomen poznat u engleskom govornom području kao „binge drinking“ gdje djevojke konzumiraju više od četiri, a muškarci više od pet pića u jednoj večeri. Ovaj oblik „vikend“ pijanstva se najčešće vidi kod mlade populacije, koja preko tjedna rijetko konzumira alkoholna pića ali sve „nadonađuje“ subotom navečer.

Zaključak

Pijenje mladih ljudi svake godine počinje sve ranije i samo opijanje je količinski veće što dovodi do razmjerno težih posljedica. Tempo suvremenog života karakterističan je po tome što od mlade osobe traži maksimum tjelesnih, psihičkih, intelektualnih, socijalnih i emocionalnih snaga i sposobnosti te iziskuje veliki napor i velika odricanja. Strah od budućnosti, pritisci, konflikti, socijalno odricanje, krize i stres su česti pratioci čovjeka u životu. Ti čimbenici dovode do sklonosti prema konzumiranju alkoholnih pića. Mlada osoba uz alkohol traži sreću, veselje, smirenje, ohrabrenje, utjehu, socijalni kontakt te bijeg iz životne realnosti. Uz sve više izazova života, djeca moraju pronaći sebe i svoje interese, pažljivo birati i pametno odlučiti o svome životu. A to je ponekad jako teško.

U Republici Hrvatskoj postoje 23 centra za ovisnost i prevenciju gdje mladi mogu doći razgovarati o onome što ih brine. To je jedan oblik prevencije. Drugi oblici uključuju edukaciju i savjetovanje roditelja, podršku roditeljima u obnašanju roditeljske uloge i odgovorno roditeljstvo. Uz roditelje, potrebna je i edukacija mladih ali i cijelog društva zbog smanjenja posljedica i rizičnog ponašanja te preorganizacije slobodnog vremena i zabave. Danas postoje pet efektivnih strategija kako bi se spriječilo prekomjerno uživanje te sama ovisnost o alkoholu i rizično ponašanje. Efektivne strategije su: mobilizacija zajednice, odgovornost prodavatelja usluga, smanjanje dostupnosti maloljetnicima, povećana kontrola primjena zakona i smanjena koncentracija alkoholnih poslovnica (Babor, 2003).

LITERATURA

1. Sujlodžić, Anita. Rudan, Vlasta. De Lucia, Amelia. Adolescencija i mentalno zdravlje. Kratki obiteljski priručnik. Zagreb: Laser – plus, 2006.
2. Uvodić – Durić, Diana. Mladi i alkohol. Autonomni centar – ACT. Zagreb: Printex, 2007.
3. Zakon o sigurnosti prometa na cestama. NN 199 stavak 1

Popis literature preuzete s internetskih stranica

1. Milanović, Marijana. Mladi i alkohol. Datum preuzimanja sadržaja: 15.05.2015. Izvor: <http://www.plivazdravlje.hr/aktualno/clanak/24551/Mladi-i-alkohol.html>.
2. Nenadić Šviglin, Korona. Alkoholizam. Datum preuzimanja sadržaja: www.cybermed.hr/clanci/alkoholizam.
3. Radat i Radošević. Unaprjeđenje zaštite prava djece i mladih u području pijenja alkohola i novijih ovisnosti.
4. National Council on Alcoholism and Drug Dependence, Inc. Datum preuzimanja sadržaja: 20.05.2015. Izvor: ncadd.org/index.php/learn-about-alcohol/faqsfacts.
5. National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism. Datum preuzimanja sadržaja: 20.05.2015. Izvor: www.niaaa.nih.gov/alcohol-health/overview-alcohol-consumption/alcohol-facts-and-statistics.
6. Fizički simptomi alkoholizma. Datum preuzimanja sadržaja: 01.06.2015. Izvor: <http://hr.265health.com/conditions-treatments/drug-addiction/1016135372.html>.
7. Školska.sada. Datum preuzimanja sadržaja: 05.06.2015. Izvor: <http://skolarbete.nu/hr/skolarbeten/alkoholism-och-alkohol/>